

Maden Mühendisleri Odası Boraksımız Üzerinde Oynanan Oyunlara Karşı Duruyor

Yurdumuz yeraltı kaynaklarının nasıl yabancı egemenliğinde olduğunu, petrol ve madenlerimizden sömürülen miktarların büyüklüğünü konuyla az buçuk ilgilenenler bilmektedirler. Buna rağmen sorunun bütün yönleriyle ve örtülü yanlarıyla halkımıza anlatılması konusu/da gerekli adımlar atılmamıştır. Bu konuda işin içinde olmaları bakımından teknik elemanlara önemli görevler düşmektedir. Maden Mühendisleri Odası'nın Borakslarımız hakkında yayınladığı bildiri bu yolda atılmış önemli bir adımdır.

23 Mart 1970 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan bir haber ilgililerin hatalarını anlayarak — Türk Boraks adıyla anılan — Borax Consolidated İngiliz tekelinin elindeki 5 boraks yatağına ait işletme ruhsatlarını iptal ettiklerini bildiriyordu. Bu haber dış sömürünün mekanizması hakkında yeterli bilgisi olan yurttaşları pek sevindirmemiştir. Gerçekten ne emperyalizm borakslarımız üzerindeki sömürsünden vazgeçer nede mevcut iktidar bu yolda tutarlı adımlar atabilir. Nitekim Maden Mühendisleri Odası'nın açıklaması böyle düşünenlerin haklılığını bir kere daha belgelemektedir. Esasen Cumhuriyet'in haberinde yer alan başka bir nokta, İngiliz firmasının geriye kalan 6. ve en önemli yatağın işletme hakkını Amerikan «Rio Tinto Ring Company» firmasına bıraktığı noktası, sorunun çoktan İngiliz ve Amerikan tekelleri arasında dostça halledilmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Doğal olarak bu anlaşmayı şimdi ruhsatları geri alınan yatak-

ların da Amerikan tekeline peşkeş çekilmesi izleyecektir. İlgili bakanın «Bu yatakları tabii Etibank'a vereceğiz» demesine aldanmamalı; «tekniklerimiz geri, yeterli işletme imkânlarımız yok» gibi göstermelik beyanlarla bu iş — kolayca — ileri sürdüğümüz gibi halledilecektir. Esasen Amerikalı uzmanlara hazırlanmış Maden Kanunu da buna yardımcı olacaktır. Gerçek şudur ki, İngiliz ve Amerikan tekelleri Türk boraksı üzerine anlaşmalı bir oyun oynamaktadırlar. Bu işte bizim işbirlikçilerin rolü formaliteleri yerine getirmekten ibaret olacaktır.

Maden Mühendisleri Odası, bildirisinde boraksımızın önemini şu satırlarla açıklıyor : «Yurdumuzda yaklaşık olarak 1 milyar tonluk bir rezervle ileride 900 milyar liralık mamul değerine ulaşabilecek bor cevherleri bulunduğu bir gerçektir. Bu varlık bütün dünyada eşsiz üstünlüğü olan bir hazinedir. Bu hazinenin Türkiye Cumhuriyeti Bütçesinin 30 katını aşan çapta olduğunu söylemek önemini kabaca belirtmeye yeter sanırız.»

«Amerika'nın bilinen bor rezervleri önem sırası bakımından Türk kaynaklarının ardında kalmıştır... Amerikan bor yataklarıyla da ilgilenen İngilizler 1920 lerde bu konudaki dünya ticaretini hakimiyetleri altına almışlardır. Bu hakimiyet bor üretiminde yüzde 80, bor endüstrisinde yüzde 75 gibi oranlarla çok etken bir tekelleştirilmiştir.»

İşbirlikçiler siyasi iktidarı ellerinde tuttukça emperyalistlerin bu kadar zengin olan Türk boraksını gözden çıkarmalarının mümkün olacağına ancak aşırı safdiller inanabilir. Maden Mühendisleri Odası, Amerikan ve İngiliz tekellerinin boraksımızı elde etmek ve elde tutmak için «Türk yönetimindeki bilgisizlik ve saplantılardan ve güçlü politik müdahalelerden» yararlandıklarını haklı olarak belirtiyor.

Maden Mühendisleri Odası ayrıca; «Tekel İngiliz firmasının bu stratejisi şu anda dahi başarı yolundadır. Nitekim Cumhuriyet gazetesinde verilen habere göre 6 saha üzerindeki işletme hakkından 5'inin iptal olunması suretiyle başarılı bir sonuca ulaşıldığı kanısı doğmaktadır. Halbuki gerçek böyle değildir. Geri alındı diye sevindiğimiz 5 saha bu servetin ancak saçaklarıdır. Hem de kesinlik kazanan işlem 5 değil 2 sahaya aittir» diyerek halkımızı aldatmak için nasıl yanlış haberler sızdırıldığını ortaya koymaktadır.

«İngiliz bor tekeli bu biricik sahaya sahip olduğu sürece rekabet mücadelesini başarıya ulaştırmamız söz konusu bile edilemez». Aslında işbirlikçilerin komisyon almak gibi kârlı ve rahat bir yolu bırakıp riskli olan rekabet işine girişebilecekleri gibi bir kanıyı belirtmeleri maden mühendisi arkadaşların şakacılıklarını ortaya koymaktadır.

«Cumhuriyet Gazetesi'nin verdiği haberde konunun Amerikan firmasına devri de vardır. Eğer bu doğruysa, bu haber rekabet müca-

(arkası 10. sayfada)